Kulttuuripolku

Rovaniemen kaupunki

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma

Tämä varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma eli kulttuuripolku kuvaa Rovaniemen kaupungin varhaiskasvatuksessa toteutettavan kulttuurikasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja ikäryhmittäin etenevän kokonaisuuden. Kulttuuripolun tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle yhdenvertainen mahdollisuus taiteen ja kulttuurin kokemiseen sekä vahvistaa lasten osallisuutta, luovuutta, itseilmaisua ja kulttuurista hyvinvointia osana varhaiskasvatuksen arkea.

Kulttuuripolku on laadittu yhteistyössä Rovaniemen kaupungin varhaiskasvatuksen, kulttuuripalveluiden ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. Suunnitelman valmistelusta on vastannut työryhmä, johon ovat kuuluneet:

Annu Nietula, lastenkulttuurituottaja
Päivi Pihlaja, varhaiskasvatuksen pedagoginen asiantuntija
Suvi Ahtiainen, varhaiskasvatuksen opettaja
Johanna Keränen, museolehtori
Sanna Haakana, erikoiskirjastonhoitaja

Työryhmä on hyödyntänyt valmistelussa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, kulttuurikasvatuksen valtakunnallisia tavoitteita sekä paikallisia kulttuuri- ja taidekasvatuksen toimintamalleja.

Kulttuuripolku

Varhaiskasvatuksen kulttuuripolku tukee jokaisen lapsen oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin sekä mahdollistaa yhdenvertaiset ja saavutettavat kulttuurikokemukset kaikille lapsille. Kulttuuripolun tavoitteena on vahvistaa lasten luovuutta, osallisuutta, itseilmaisua ja yhteisöllisyyttä sekä tarjota iloa, leikkiä ja elämyksiä osana varhaiskasvatuksen arkea. Toiminnan kautta lapset tutustuvat taiteeseen, kulttuuriperintöön ja omaan lähiympäristöönsä ikätasoisesti, samalla tukien kestävän elämäntavan ymmärtämistä ja kulttuurisen identiteetin rakentumista. Kulttuuripolku etenee lapsen kasvun mukana tarjoten monipuolisia kokemuksia eri taiteen- ja kulttuurin aloilta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttaminen
Varhaiskasvatuksen henkilöstölle tarjotaan vuosittain koulutuksia eri taidelajeista. Koulutusten tavoitteena on vahvistaa henkilöstön osaamista ja tuoda uusia menetelmiä päiväkotien arkeen, jotta lapset saavat monipuolisia taide- ja kulttuurikokemuksia riippumatta toimintayksiköstä. Koulutusten sisältöinä voivat olla esimerkiksi kuvataide, sanataide, draama, musiikki, tanssi, sirkus tai mediakasvatus.

0–2-vuotiaat

Kehollisuus

Tavoitteena on, että lapsi tutustuu musiikkiin, ääniin, liikkeeseen ja omaan kehoonsa turvallisesti ja elämyksellisesti. Henkilöstö tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia kokea rytmiä, liikettä ja vuorovaikutusta arjen tilanteissa.

Rytmikylpy
Tavoite: lapsi tutustuu musiikkiin ja ääniin kehonsa ja aistiensa kautta.
Järjestäkää viikoittainen rytmikylpyhetki, jossa käytetään helppoja soittimia, kuten marakasseja, rytmimunia tai kapuloita. Laulakaa tuttuja lauluja ja kannustakaa lapsia liikkumaan musiikin tahdissa. Antakaa lasten tutkia ääniä, rytmejä ja soittimia omalla tavallaan.

Musiikkileikki
Tavoite: lapsi oppii ilmaisemaan itseään musiikin, liikkeen ja leikin avulla.

Toteuttakaa musiikkileikkejä, joissa lapset pääsevät laulamaan, liikkumaan ja osallistumaan yhdessä. Musiikkiin voidaan yhdistää eläinliikkeitä, loruja, sadutusta sekä erilaisia liiketehtäviä. Keskustelkaa ja havainnoikaa yhdessä, millaisia ääniä, eleitä ja liikkeitä lapset keksivät toiminnan aikana.

3–4-vuotiaat

Elämyksellisyys ja kokemuksellisuus

Tutustutaan paikalliseen kulttuuriin, pohjoiseen elämäntapaan, perinteisiin ja lähiympäristön kulttuurikohteisiin elämyksellisillä tavoilla. Lasten kanssa havainnoidaan ympäristöä, tutustutaan tarinoihin, taiteeseen ja kulttuuriin sekä annetaan tilaa ihmettelylle, kokeilulle ja keskustelulle. Toiminnassa hyödynnetään eri aisteja, leikkiä, liikettä, musiikkia ja tarinallisuutta.

Pohjoinen kulttuuri ja perinteet

Tavoite: Lapsi tutustuu pohjoiseen elämäntapaan, paikallisiin tarinoihin ja perinteisiin. Tutustukaa paikallisiin satuihin, käsitöihin, luontoperinteisiin ja juhliin. Hyödyntäkää kulttuuriperintöä osana arjen toimintaa ja kutsukaa mahdollisuuksien mukaan vierailijoita jakamaan osaamistaan. Lasten kanssa voidaan koota pieni näyttely, esitys tai dokumentointi opituista asioista.

Vaihtuva taidepaja

Tavoite: Lapsi tutustuu eri taidemuotoihin tekemällä itse.
Järjestäkää vähintään yksi taidepaja lukukaudessa tai mahdollisuuksien mukaan kuukausittain. Taidepajojen sisältö voi vaihtua vuosittain ja perustua myös henkilöstölle tarjottuihin
koulutuksiin. Työskentelyssä voidaan tutustua esimerkiksi maalaukseen, kuvanveistoon, grafiikkaan, kierrätystaiteeseen, ympäristötaiteeseen tai valokuvaukseen. Esitelkää lapsille taideteos tai taiteilija ja kannustakaa lapsia toteuttamaan aiheesta omia näkemyksiään.

Esittävän taiteen livekokemus

Tavoite: Lapsi tutustuu teatteriin, tanssiin, musiikkiin tai sirkukseen yleisön jäsenenä. Valmistelkaa esityskokemus keskustelemalla etukäteen esityksen aiheesta ja harjoittelemalla yleisönä toimimista. Esityksen jälkeen rohkaiskaa lapsia kertomaan omista havainnoistaan ja kokemuksistaan. Kokemusta voidaan syventää esimerkiksi draaman, liikkeen, kuvataiteen tai musiikin keinoin.

Yleisökokemus voi muodostua myös varhaiskasvatuksen omista tapahtumista, kuten koko talon yhteisestä lauluhetkestä, lasten esityksistä, esiopetusryhmän järjestämästä juhlatilaisuudesta tai muusta yhteisestä kulttuurisesta tapahtumasta. Tärkeää on, että lapsi pääsee harjoittelemaan yleisönä olemista ja kokemaan esityksen osana yhteisöä.

5-vuotiaat

Yhdessä tekeminen

Tavoitteena on vahvistaa yhteistyötaitoja, osallisuutta ja yhteiseen toimintaan sitoutumista. Toiminnassa korostuvat lasten omat ideat, luovuus, neuvottelu, yhteinen suunnittelu sekä yhdessä onnistuminen.

Sadut

Tavoite: Lapsi tutustuu kirjallisuuteen, tarinoihin ja mielikuvituksen käyttöön.
Lukekaa satuja, kertomuksia ja lasten kirjallisuutta yhdessä. Keskustelkaa tarinoiden tapahtumista ja hahmoista sekä kannustakaa lapsia jatkamaan tarinoita esimerkiksi leikin, draaman, kuvataiteen, sadutuksen tai oman kerronnan avulla.

Hyödyntäkää toiminnassa Annikki Setälän *Satujen Rovaniemi* -satuja sekä niihin liittyviä tehtävämateriaaleja. Tarinoita voidaan käsitellä monipuolisesti esimerkiksi satupolkumenetelmää hyödyntäen päiväkodin pihalla, lähiluonnossa tai sisätiloissa. Satupolun avulla lapset osallistuvat tarinan tapahtumiin kuunnellen, keskustellen, liikkuen ja eläytyen.
Satujen Rovaniemi -sadut ja niihin liittyvät materiaalit löytyvät Lanssista. Sadut ovat käytettävissä myös valmiiksi luettuina äänitteinä

Suunnitelmat, ohjeistukset ja tukimateriaalit

Taidenäyttelyvierailu

Kuvataide

Tavoite: lapsi harjoittelee kuvien tarkastelua sekä omien havaintojen tekemistä. Valitkaa näyttelystä muutamia teoksia yhteiseen tarkasteluun ja keskustelkaa siitä, mitä lapset näkevät, mitä värejä ja muotoja he tunnistavat sekä mitä yksityiskohtia he huomaavat. Vierailun jälkeen lapset voivat tehdä oman teoksen näyttelyn herättämien ajatusten pohjalta.

Yhteisöllinen taideprojekti

Osallisuus ja yhdessä tekeminen

Tavoite: lapsi kokee kuuluvansa ryhmään ja osallistuu yhteisen teoksen tekemiseen. Suunnitelkaa koko ryhmän yhteinen taideteos, esimerkiksi seinämaalaus, luontotaideteos tai kierrätysmateriaaleista toteutettu installaatio. Huolehtikaa, että jokainen lapsi pääsee vaikuttamaan yhteiseen lopputulokseen omalla panoksellaan.

Kirjasto

Kirjaston pedagogisen satutuokion tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta kirjallisuuteen, kuuntelemiseen ja tarinoiden maailmaan. Osallistukaa vuorollanne satutuokioihin ja jatkakaa teemaa omassa ryhmässä keskustelun, kuvataiteen tai leikin avulla.

Ryhmissä Olipa kerran -korttien avulla harjoitellaan tarinankerrontaa, kielellistä ilmaisua ja mielikuvituksen käyttöä. Henkilöstö voi käyttää kortteja lasten omien tarinoiden rakentamiseen, yhteiseen sadutukseen sekä kerrotuttamiseen pienryhmissä.
OLIPA KERRAN KORTIT

6-vuotiaat

Keksiminen ja luovuus

Tavoitteena on rohkaista lapsia suunnittelemaan, tutkimaan ja toteuttamaan omia ideoitaan pitkäjänteisesti. Toiminnassa yhdistyvät luova ajattelu, ongelmanratkaisu, kokeileva työskentely sekä yhteistoiminta.

Oman esityksen valmistaminen

Ilmaisu ja esiintyminen

Tavoite: lapsi harjoittelee ilmaisua, yhteistyötä ja esiintymistä. Valitkaa yhdessä lasten kanssa aihe ja toteuttakaa pienimuotoinen nukketeatteri, tanssiesitys, musiikkiesitys tai näytelmä. Lapset osallistuvat ideointiin, harjoitteluun, rekvisiitan valmistamiseen sekä esityksen toteuttamiseen. Esitys voidaan jakaa toiselle lapsiryhmälle tai huoltajille.
RIMCIRCUS – TAIDEMENETELMIÄ VARHAISKASVATUKSEEN

Yhteisen juhlan järjestäminen

Yhteisöllisyys ja perinteet

Tavoite: lapsi osallistuu yhteisen kulttuurisen tapahtuman suunnitteluun ja toteuttamiseen.
Suunnitelkaa juhla yhdessä lasten kanssa siten, että lapset voivat osallistua kutsujen, ohjelman, koristelujen, esitysten ja muiden valmistelujen tekemiseen. Huolehtikaa, että jokainen lapsi saa osallistua omien vahvuuksiensa mukaisesti.

Arkkitehtuuri

Rakennettu ympäristö

Tavoite: lapsi oppii havainnoimaan rakennettua ympäristöä ja ymmärtämään sen merkitystä omassa arjessaan. Tutkikaa päiväkodin, oman asuinalueen tai keskustan rakennuksia. Keskustelkaa rakennusten muodoista, väreistä, materiaaleista ja käyttötarkoituksista. Rakentakaa havaintojen pohjalta omia rakennuksia pahvista, luonnonmateriaaleista tai rakennuspalikoista.

Vierailu kulttuurikohteeseen

Tavoite: jokainen lapsi pääsee tutustumaan vähintään yhteen kulttuurikohteeseen (Aalto-keskus, Korundi, taidelaitokset) ennen esiopetuksen päättymistä. Vierailun aikana kannustakaa lapsia havainnoimaan ympäristöä, esittämään kysymyksiä ja keskustelemaan omista kokemuksistaan. Kokemuksia voidaan käsitellä myöhemmin esimerkiksi kuvataiteen, draaman tai keskustelun keinoin.

Kirjasto

Hiihkun lukuseikkailu

Tavoitteena on vahvistaa lasten lukemisen iloa ja kirjallisuussuhdetta. Hyödyntäkää lukuseikkailun tehtäviä osana esiopetuksen toimintaa. Keskustelkaa luetuista kirjoista, jakakaa lukukokemuksia sekä kannustakaa lapsia tutustumaan erilaisiin kirjallisuuden lajeihin.

Kirjasto kaikille ikäryhmille

Kirjastoon tai kirjastoautoon tutustutaan säännöllisesti osana varhaiskasvatuksen kulttuuripolkua. Tavoitteena on vahvistaa lukemisen iloa, kielellisiä taitoja ja lasten suhdetta kirjallisuuteen. Lasten kanssa etsitään monipuolista luettavaa, luetaan yhdessä ja keskustellaan luetusta. Kirjaston aineistoja hyödynnetään myös leikin, taidekasvatuksen, tutkimisen ja tarinankerronnan tukena. Mikäli tarjolla on kirjaston ohjattua toimintaa, kuten kirjastotunteja tai satutuokioita, niitä voidaan hyödyntää osana ryhmän kulttuurikasvatusta.